

Vodič kroz

H A N U K U

PRIČA O HANUKI

Hanuka je jedan od najsrećnijih jevrejskih praznika. Prema I knjizi Makabejaca (1:44), na dan 25 Kisleva 167. godine pre naše ere, sirijski vladar Antioh je u nameri da učvrsti helenističku kulturu želeo da uništi Judaizam time što je poštovanje jevrejskih običaja proglasio najstrožije zabranjenim. Tako je vrhunac pokušaja da se u okupiranoj jevrejskoj državi unište jevrejske religiozne i tradicionalne specifičnosti, rezultirao je u ponižavajućoj carskoj zapovesti kojom su Jevrejima zabranjeni osnovni verski obredi (obrezivanje, obredna čistota, kašrut, čitanje Tore, slavljenje praznika i sl). Ali najveće poniženje za Jevreje, bilo je postavljanje kipa Zevsa na žrtvenik u jerusalimskom Hramu.

Jevrejin Matatja iz porodice Hašmonejaca, otišao je u Modiin sa svojih pet sinova, i porušivši lokalni mnogobožački kip koji su postavili grčki osvajači, započeo oslobodilački rat malog naroda protiv najmoćnije imperije tadašnjeg sveta. Nakon Matatjine smrti, borbom je rukovodio njegov sin Jeuda Makabi koji je posle tri godine ratovanja uspeo da istera Antiohove trupe iz velikog dela zemlje i da uđe u Jerusalem, gde je 25. kisleva, na godišnjicu donošenja zabrane, očistio Hram, srušio tuđe idole i osvetio žrtvenik. Pobedu nad neprijateljem i osvećenje Hrama narod je slavio osam dana "prinošenjem žrtava i pevanjem hvalospjeva", kako piše u knjizi Makabejaca.

Prema tradiciji, u Hramu su Makabejci zatekli samo jednu činiju neokaljanog ulja, koje je bilo dovoljno samo za jedan dan, a za pripremu ritualno čistog ulja bilo je potrebno osam dana. Međutim čudo se dogodilo i ulje je nastavilo da gori svih osam dana.

PROPISI ZA HANUKU

1. Praznik Hanuka počinje 25. Kisleva. Za vreme praznika je rad dozvoljen, ali je zabranjen post i oplakivanje mrtvih.
2. U toku osam dana praznika svako veče se pali jedna sveća u Hanukiji (ili uljarici), po određenom redosledu: prvo se pali šamaš, kojim se zatim pale sve ostale. Prvo veče se pali jedna sveća a svake sledeće se dodaje po jedna, sve dok poslednjeg dana ne bude upaljeno svih osam.
3. Paljenje svetiljke za Hanuku je obavezno. Čak i siromašan čovek koji zavisi od milostinje dužan je da pozajmi ili da proda svoje odelo kako bi kupio ulje za sveće.
4. Svetlost od sveća hanukije ne sme da se koristi za osvetljavanje prostora.
5. Hanukija se po pravilu postavlja na samom ulazu u stan ili kuću, do samih vrata koja gledaju na ulicu, a ukoliko postoji dvorište ispred kuće onda se sveće pale na ulazu u dvorište. Namera ovog običaja jeste da naglasi i skrene pažnju na činjenicu da svetlo koje se pali ima poseban značaj, kako bi se obeležilo i pronelo čudo koje se desilo na Hanuku. (Samo je u slučajevima opasnosti, kada je Jevrejima zabranjeno da obeležavaju svoje praznike, dozvoljeno da se svećnjak postavi unutar sobe)
6. Svetiljka za Hanuku postavlja se sa leve strane vrata, nasuprot mezuzi koja je na desnoj. Ukoliko na ulazu u kuću nije postavljena mezuzza onda se Hanukija stavlja na desnu stranu vrata.
7. Svetiljka za Hanuku se mora postaviti na visini ne manjoj od 11 inča (1 inč-26 mm). Razlog za ovo jeste što na nižoj visini hanukija ne bi mogla privući pažnju, a za svaki položaj Hanukije ispod te visine smatra se da je Hanukija na podu što je, kada se radi o stvarima koje se koriste u obredne svrhe, nedozvoljeno jer predstavlja znak nepoštovanja.
8. Hanukija se ne pali pre zalaska sunca. Najbolje vreme je kada padne mrak, tj. kada zvezde postanu vidljive. Obično se kaže da je to "na samom kraju zalaska sunca", a misli se na trenutak kada sunčevog svetla više nema na nebu. Po nekima je to 40 a po nekima 72 minuta nakon zalaska sunca. Ako se zbog preuzetosti sveće ne mogu upaliti u to vreme, to se može učiniti i predveče, oko sat i četvrt pre zalaska sunca ali se onda mora obezbediti dovoljno ulja da bi svetlo gorelo sve dok ima prolaznika na ulicama.
9. Ženama je dozvoljeno da upale svetiljku za Hanuku. Ali ukoliko je domaćin kuće prisutan trebalo bi da supruga, u znak poštovanja, njemu prepusti paljenje Hanukije. Ako je domaćin kuće odsutan i nalazi se negde gde ne može upaliti svetiljku, žena ima obavezu da to uradi. Bilo da muž ili žena upale Hanukiju, obaveza paljenja prestaje za onog drugog, jer se bračni par računa kao jedna osoba.
10. Bez obzira na vreme kada je upaljena, Hanukija po pravilu mora goreti minimum pola sata. Za taj vremenski period treba obezbediti dovoljno sveća ili ulja. Ako svetiljka gori manje od pola sata, smatra se da nije ispunjen cilj "objavlivanja čuda", čak ni za članove domaćinstva u kojem je svetiljka upaljena. Nakon pola sata, iako je običaj da se plamen ostavi dok sveće ne izgore ili se ulje ne potroši dozvoljeno je ugaziti svetiljku ako za to postoji valjani razlog. U toku prvih pola sata zabranjeno je držati ili pomerati svetiljku kao i koristiti je u bilo koje svrhe. Nakon pola sata ova zabrana prestaje.

BLAGOSLOVI ZA PALJENJE SVEĆA

Prilikom paljenja sveće prve noći izgovaraju se sledeća tri blagoslova, dok svake naredne noći se izgovaraju samo prvi i drugi blagoslov:

PRVI BLAGOSLOV

Baruh ata Adonaj, Eloenu Meleh aolam, ašer kidešanu bemicvotav, vecivanu leadlik ner šel Hanuka.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק
נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה.

Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju sveta, koji nas je posvetio zapovestima Svojim i obavezao nas da upalimo sveću za Hanuku.

DRUGI BLAGOSLOV

Baruh ata Adonaj Eloenu Meleh aolam, šeasa nisim laavotenu, bajamim aem bazeman aze.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם
בְּזִמַּן הַזֶּה.

Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju sveta koji je učinio čuda za očeve naše u dane one u vreme ovo.

TREĆI BLAGOSLOV

Baruh ata Adonaj, Eloenu Meleh aolam, šehejanu, vekijemanu, veigijanu lazeman aze.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שֶׁהַחַיִּינוּ, וְקִיַּמָּנוּ, וְהִגִּיעָנוּ לְזִמַּן הַזֶּה.

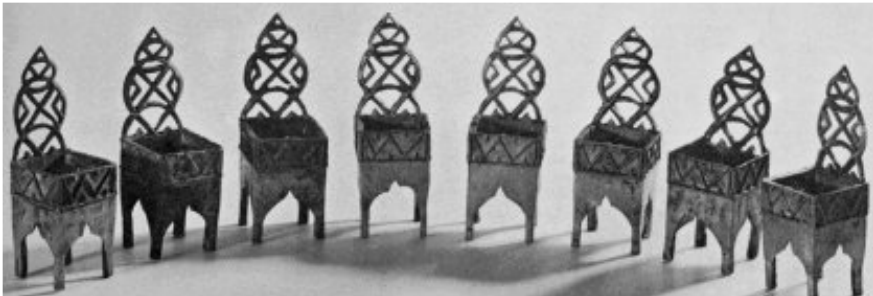
Blagosloven da si Ti, Gospode Bože naš, Kralju sveta, koji nas je poživeo i doveo do toga da doživimo ovaj trenutak.

HANUKA KVIZ

Prve noći pali se prva sveća sa desne strane. Druge noći, dodaje se sledeća koja se postavlja levo od prve i pri tom se izgovara blagoslov. Svaki put se prvo pali nova sveća pa tek onda ona koja je gorela dan pre, a pri paljenju se onaj koji pali okreće na desno, prema prvoj sveći. Treće noći kada se doda treća sveća, opet se izgovara blagoslov i onda paljenje počinje od nje i nastavlja se na desno. Onaj koji pali okreće se opet prilikom paljenja udesno. Ovo se ponavlja svakog dana tako da kontinuirano ponavljanje blagoslova simboliše čudo koje je svakim danom postajalo sve veće.

(Proverite da li je svaka od ovih tvrdnji tačna ili netačna)

1. Hanuka započinje 25.-og dana jevrejskog meseca Kislev.
2. Praznik Hanuka traje sedam dana i noći.
3. Hanuka po modernom kalendaru uvek pada na dan 15. decembra.
4. Priča o Hanuki leži u Tori.
5. Vođeni Matatijom Hašmonejcem, i kasnije njegovim sinom Judom Makabejcem, pobunjenička vojska iz priče o Hanuci postala je poznata pod imenom Makabejci.
6. Makabejci su živeli u Tel Avivu.
7. Na hebrejskom, reč Hanuka znači «posvećenost».
8. Paljenje Menore je neizostavan deo tradicije Hanuke.
9. Svake večeri, jedna sveća se pali uz posebni blagoslov.
10. Kada su Sirijci zabranili izučavanje Tore, Jevreji koji su u tajnosti nastavili sa učenjem vrteli su čigre. Na taj način, ukoliko bi bili uhvaćeni, mogli bi reći da se samo igraju.
11. Čigra u Izraelu izgleda isto kao i drugde, osim slova «gimel».
12. Mnoga tradicionalna jela za Hanuku se spremaju u ulju, u znak sećanja na ulje koje je gorelo u Hramu.
13. Ukupan broj svećica koje se pale za Hanuku je 38.

Rešenje: 1. tačno
2. netačno 3. netačno
4. netačno 5. tačno
6. netačno 7. tačno
8. tačno 9. tačno
10. tačno 11. netačno
12. tačno 13. netačno